

Konic, Henryk

Zmarli członkowie : Ś. p. Adolf Suligowski (1849-1932) [nekrolog]

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 25, 219-222

1932

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ś. p. Adolf Suligowski

(1849—1932).

Adolf Suligowski, jeden z założycieli Towarzystwa Naukowego i pierwszy jego sekretarz generalny, zmarł w dniu 16 lutego 1932 r. Urodzony w dniu 9 marca 1849 r., pobierał nauki średnie w gimnazjum lubelskim. W r. 1868 wstąpił do b. Szkoły Głównej Warszawskiej, lecz ukończył już studja akademickie w Uniwersytecie Warszawskim, który opuścił ze stopniem kandydata praw. W r. 1875 mianowany patronem przy Trybunale cywilnym w Warszawie, w dwa lata później, t. j. w r. 1877 po wprowadzeniu reformy sądowej rosyjskiej, zaliczony został w poczet adwokatów przysięgłych. Do końca też życia figurował na liście adwokatów, choć od lat wielu praktyką się nie zajmował, lecz stale służył bezinteresowną pomocą instytucjom społecznym.

W r. 1912 został wykreślony z listy adwokatów przez sądy rosyjskie za to, że, będąc powołanym na świadka, odmówił złożenia przysięgi w języku rosyjskim.

Suligowski, jako adwokat, zasłużył się przy organizowaniu palestry i to wówczas, gdy o żadnym prawnym utworzeniu samorządu adwokackiego nie mogło być mowy.

Od r. 1876 zajmował się sprawą etyki obrończej i łącznie z Alfonsem Preissem, Stanisławem Bełzą i Juljuszem Benzefem położył podwaliny pod kodeks etyczny — przez ułożenie Kwestjonariusza, zawierającego 104 pytania, dotyczące obowiązków adwokackich ogólnych, względem klientów, sądu, kolegów i dependentów. Okólnik ten, rozesłany do szeregu prawników

w Warszawie i poza Warszawą, ogłoszony został w Nr. 14 Gazety Sądowej Warszawskiej w r. 1886, a wstęp przygotował Suligowski. W zakresie ściśle obrończym napisał w r. 1887 „O przygotowaniu pomocników adwokatów przysięgłych do zawodu obrończego“ oraz „O adwokaturze Polskiej“ (Przegląd literacki, dodatek do tygodnika „Kraj“).

Przed zapowiedzianą reformą sądową rosyjską, wydał w r. 1875 pracę p. t. „O reformie sądowej w Królestwie Polskiem“, która uległa konfiskacie, a w postaci cenzuralnej ukazała się w r. 1876 w czasopiśmie Niwa. W pierwotnym zaś tekście autor zamieścił tę rozprawę w tomie III swoich pism, wydanych w r. 1916.

W r. 1884 wydrukował „Nowe Sądy w Królestwie Polskiem“, jako sprawozdanie z działalności sądownictwa, adwokatury, notariatu, wydziałów hipotecznych i komorników. Praca ogłoszona w „Ateneum“ wyszła w osobnej odbitce.

Dążąc do skupienia polskich prawników, t. j. adwokatów, rejentów i nielicznych sędziów Polaków, zorganizował słynne „piątki“, będące zaczątkiem późniejszego Towarzystwa Prawniczego. Były to wówczas zebrania prywatne, na których referowano i omawiano zagadnienia, dotyczące życia prawniczego. W piątkach też tych niejednokrotnie brali udział prawnicy z za kordonu, głównie profesorowie uniwersytetów z Małopolski.

Suligowski był jednym z inicjatorów Zjazdów prawników i ekonomistów polskich, z których pierwszy zebrał się w Krakowie w r. 1887. W zwołaniu tego Kongresu brał czynny udział również profesor Kasperek. Zjazdy te w czasach niewoli umożliwiały prawnikom wszystkich zaborów współpracę na polu prawa i ekonomji. Suligowski ogłosił sprawozdania ze zjazdów, a na drugim, w r. 1890, wygłosił referat „O potrzebie perjodycznego organu prawniczego, poświęconego teorji prawa i studjom porównawczym“.

W swej działalności publicystycznej oraz praktycznej zajmował się głównie sprawami, dotyczącymi samorządu ziemskiego i miejskiego. Napisał w tym zakresie „O samorządzie ziemskim“ (1898), „Warszawa i jej przedsiębiorstwa miejskie“ (1903), „Warszawa i jej szkolnictwo początkowe“ (1905), „Projekt przyszłego samorządu miejskiego“ (1911) i inne. W ostatnich latach

wydał szereg broszur, jako to: „Słowa przestrogi dla Polski czyli konieczna naprawa Konstytucji“ (1927), „Jak wzmocnić Polską organizację państwową“ (1925), „Bezprawie i konfiskaty pod rządami rosyjskimi“ (1928), „Uwagi do projektu ustawy o nadaniu gruntów z dóbr skonfiskowanych przez byłe rządy zaborcze“ (1931). Ogłosił też mowy swoje, wygłaszane w różnych okolicznościach za czasów rosyjskich.

W r. 1902 zapoczątkował wraz z kilkoma jeszcze prawnikami wydawnictwo imienia Władysława Andrychiewicza.

Najważniejszą i największą pracą Suligowskiego była „Bibliografia Prawnicza Polska XIX i XX wieku“, doprowadzona do 1 stycznia 1911 roku. Zmarły był kierownikiem tego przedsięwzięcia i napisał też słowo wstępne, które obejmuje ogólny obraz działalności naukowej prawnictwa polskiego w powyższym okresie. Przedmowa ta stanowi, sama przez się, poważny przyczynek do dziejów literatury prawniczej polskiej. Bibliografia zajęła prawie 13 lat, a przy jej opracowaniu wzięło udział 76 prawników.

Bibliografia posiada pierwszorzędne znaczenie, jako źródło dla wszelkiej pracy naukowej na polu prawa. Uniwersytet lwowski przyznał mu za tę pracę w r. 1912 honorowy doktorat. W r. 1919 uzyskał Suligowski profesurę honorową w uniwersytecie warszawskim; w r. 1921 został członkiem Komisji Prawniczej Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie, a w r. 1924 — członkiem honorowym Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Wilnie.

Rozległą była też działalność społeczna zmarłego.

W r. 1916 pełnił obowiązki prezesa Rady Miejskiej w Warszawie; oddał duże usługi Warszawskiemu Towarzystwu Dobroczynności, którego był przez pewien czas Prezesem Zarządu. Zajmował się także polityką. Jako poseł do Sejmu Konstytucyjnego, przewodniczył w Komisji Miejskiej. Wspominając zaś o działalności politycznej, niepodobna pominąć, że w stuletnią

*) Obszerniejsze wspomnienia o Suligowskim wydrukowali: p. Zygmunt Nagórski w Nr. 10 Gazety Sądowej z dn. 7 marca 1932, oraz p. Cezary Ponikowski w książce „Sylwety obrończe ze wspomnień o adwokaturze“. Warszawa 1933.

rocznicę drugiego rozbioru Polski w r. 1893 przewoził z za kordonu do Warszawy proklamacje, zredagowane w Warszawie, a drukowane w Galicji. Odezwy te wymierzone były przeciwko proklamacjom, potępiającym propagowaną w Królestwie żalobę narodową. Co więcej, Suligowski, człowiek zajmujący bardzo poważne stanowisko, nie zawahał się w osobistym rozpowszechnianiu przewiezionych druków. Nie zgadzało się to oczywiście z polityką tak zwanych realistów, do których następnie przystąpił.

Suligowski pozostawia po sobie trwałą pamięć człowieka dużej pracy i niezwykłej wytrwałości.

Henryk Konic.
